

MAŁY KŁAMCZUCH, CZYLI JAK ODUCZYĆ DZIECI MÓWIENIA NIEPRAWDY

Przyczyny pojawienia się u dziecka kłamstw są różnorodne, najczęściej związane z jego wiekiem. We wczesnym dzieciństwie nierzadko dzieci wymyślają sobie przyjaciół. Kłamstwo jest zachowaniem, którego uczymy się w procesie socjalizacji. Każdy z nas kłamie - według niektórych badań zdarza się to nagminnie, kilkakrotnie w ciągu dnia. Umiejętność ta obwarowana jest wieloma zakazami, a i tak wydaje się być powszechna.

Wyróżnia się 4 podstawowe typy kłamstw:

- kłamstwa prospołeczne - służą one ochronie innej osoby, pomocy jej lub są formą wyświadczenia przysługi;
- kłamstwa stosowane w obronie własnego „ja” - w celu osiągnięcia korzyści, uniknięcia kary, uzyskania uwagi osób znaczących, dowartościowania;
- kłamstwa egoistyczne - ich celem jest obrona siebie kosztem kogoś innego lub ukrycie poważnego wykroczenia (przestępstwa);
- kłamstwo antyspołeczne - jego intencją jest zranienie innej osoby;

Ponadto opisuje się jeszcze:

- kłamstwo patologiczne - gdy dziecko nie odróżnia rzeczywistości od fantazji.

Najczęściej dzieci kłamią, by zwrócić na siebie uwagę lub uniknąć kary. Szczególnie w przypadku, gdy niezaspokojone są potrzeby emocjonalne dziecka, ma ono niskie poczucie własnej wartości i nieadekwatną samoocenę lub silnie rozwinięty jest system kar w jego środowisku rodzinnym bądź w przedszkolu, może ono próbować uciekać w kłamstwo.

Powody kłamstw u dzieci młodszych:

- maluch chce zadowolić rodziców,
- usiłuje uniknąć kłopotów, przykrości, kary,
- pomaga koledze,
- zwraca na siebie uwagę,
- usiłuje ukryć nieprzyjemne uczucia (najczęściej wstyd),
- próbuje naśladować starszych (również rodziców),
- chce poczuć się ważny w grupie,
- wierzy w swoje fantazje.

Co robić, gdy dziecko kłamie i stanowi to problem?

Czasem zdarza się, że kłamstwo dziecka ma charakter przystosowawczy, gdy np. wymagania rodziców są niedostosowane do wieku i możliwości dziecka. Warto zaznaczyć, że surowe kary za niespełnienie tych oczekiwań wzmagają nasilenie kłamstw. Dziecko broni się, próbuje wybrnąć z trudnej sytuacji.

Jak uniknąć takich kłamstw?

Nie należy stawiać dziecka w sytuacji, która je przerasta. Przedszkolak, który niechętnie je poza domem, zapytany, czy zjadł cały dwudaniowy obiad u cioci, pewnie odpowie, że tak, chociaż prawdopodobnie nie jest to zgodne z prawdą. Określając swoje wymagania wobec dziecka, przede wszystkim powinniśmy uwzględnić możliwości dziecka.

Wskazówki dla rodziców i wychowawców „małego kłamczucha”:

- **Powiedz dziecku, że chcesz, żeby mówiło prawdę.**
- **Sam mów prawdę, żeby być wzorem dla dziecka.**
- **Bądź szczery - gdy nie masz pewności, że dziecko kłamie, powiedz, że to, co mówi, nie brzmi prawdziwie.**
- **Nie przyklejaj dziecku etykiety kłamczucha, nie powtarzaj: „Ty zawsze kłamiesz”. Dziecko wówczas dostosuje się do „oczekiwań” i szybko udowodni, że masz podstawy, żeby je tak nazywać. Etykieta utrwala dane zachowanie.**
- **Ucz odpowiedzialności - pokaż, że można naprawić to, co się zniszczyło, posprzątać bałagan itd.**
- **Powtarzaj, że mówienie prawdy jest ważne, żeby ludzie mieli do siebie zaufanie.**
- **Zauważaj i doceniaj, gdy dziecko mówi prawdę, chwal i okazuj zadowolenie.**
- **Okazuj zrozumienie dla pragnień dziecka, które wyraża poprzez kłamstwa (np. posiadanie przedmiotów, które mają koledzy).**
- **Ucz odróżniać prawdę od fantazji.**
- **Nie wzmacniaj tendencji do kłamstwa u dziecka, które chce zwrócić na siebie uwagę.**